

מסורת הש"ס

א) נ"י בערך ערך עבר טעמאות שונות וגרס בן מואלין, ב) נ"עין תוספות מנגילה כ"א, ד"ה אילמלא, ג) ברכות מל, נ"ב ע"ה. טההדרין ק, ד) נ"עין מוס' מולין, א) ד"ה ודלתא, ב) נשאלתום ע"י סג ונפרשה בהעלותך עוד סימן קכב פ"י ואי לא מערבי מין דלא שרי לטלטולי מאניה ליכא שלמא בבתי' ואי לא מלקי שרגא ולא מעשרי ליכא שלמא בביתיה ע"כ"ל ועיין בהל"ש שפירס בלופן אחר וע"י עוד ברין, א) גיטין ו: ע"ש, א) סימן להלכות שאמר בעל המאמר זה בתקנה, א) נ"ש"א, א) עירובין ע, וסע"א יב"ב, ודריה הניר' רבא וכן ביבא בעל מ"מ בנמצ"ס שם סו"ס מירמל' דרבנא, א) נ"ז"ל ר' אבא וי"כ השג"ה דף מ, ד"ה סימנין דוק ה"טע בפ"ה שם ומתלא שעינן גאבהו בלופן אחר ומתקום ואמר רבא ז"ל אמר רבא וא"כ ואמר רבא האבא כמנחן אין להגיה, י' עירובין ה: (מה: ג) ב"ב ג:, א) נ"ז"ל אמר, א) נקתן אלא, א) נ"ע' תוספות מנחות כ"א: ד"ה טהההה"ס, א) ועיין להל"ה ועיין בפפרי ר"פ חקת, א) פ"ט דנשיבית, א) ונ"עין פפרי' גיטין ו:, ד"ה ערבתא, א) עירובין ו: ע"ה, א) נ"ש לא פ"ב, א) ונ"ע"ש מוס' עירובין ע"ה ד"ה עטיה,א)

תורה אור השלם
1 וידעת כי שלום אגליף ופקדת וףך ואל תחטא: איוב ה כד

הגהות הב"ה

א) רש"י ד"ה עם חשכה וגו' ולעבר ספ"ר ואח"כ מ"ה באן בעירובי תחומין דעירובי תחומין מיקון מעלתא הוא דלסטמטה:

גליון הש"ס

גמ' אמר החוה סבא, ע"י מולין דף ו ע"א מוס' בן יוחי, ע"י (מוס' ישינא) נספר תוספת יום ה'יפורס למתאים תיבין ויחלף דף עם ע"א: בותני' ספק חשיכה, ע"י ר"ה דף ט ע"א מוס' ד"ה ור"ע: שם אבל ולערב א): **בעירובי תחומין**, מיקון מעליא דאסמכותו רצנן תחומין אקריא ואפ"י תמלן דלמר תחומין דרצנן דאמרינן בעירובין (דף נ"א) ילפינן מקום ממקום ומקום מניסה כו', אבל עירובי חצרות חומרא בעלמא הוא ולא מיקרי שגיטה מעלייתא וספקא דבין השמשות שפיר דמי: צין השמשות קונה עירוב שהוא תחילת קדושת היום: **נאלל**, שאללו כלז או אדם: **שעירב עליו מצעוד יום**, הניח עירוב

מוסף רש"י

גל של עצמות, שמת, דלסת שמת נעשה גל של עצמות (סוטהדרין ק), עשרתם, פירות שאלה למה, ערבתם, עירובי מלות (גיטין א), שניהם קנו עירוב, משום דבין השמשות ספק הוא וספק דרבניהם להקל ועירוב מצדניהם הוא, לגבי האי שאלכל עירובין בין השמשות משוינן ליה ליליא לאמרינן כבר קנה עירוב, ולגבי האי שעירב עליו צין השמשות משוינן ליה יום ועדיין הוה לו שעות לקנות שגיטה (עירובין טו),

רבינו חננאל

מתניתין ג', דברים צריך אדם לומר בתוך כו', ואסיקנא צריך למימרינהו בניחותא כי היכי דנקבלו אינשי ביתיה מנייה, מנא לן דצריך הדלקת נר בשבת שנאמר וידעת כי שלום אלא באור שנאמר וראא אלהים את האור כי טוב, ואוקממנא את דתנן הכא עירבתם עם חשכה, הן עירובי תחומין, והא דחגי סביפא בספק חשיכה ומעריבין טומנין את החמין, עירובי חצרות, אמר רבא אמר לשנים צאו ועירבו: על"י עירובי חצרות אחד עירב עליו מבע"י, ואחד עירב עליו בין השמשות, זה שעירב עליו מבע"י נאכל עירוב בין השמשות ולא בין השמשות, נאכל עירובו משחשיכה, שנים קנו עירוב מה נפשך וכו', ואסיקנא בין השמשות ספק מן היום הוא ספק מן הלילה הוא ועירובי חצירות דרבנן וספק דבריהם להקל, ירושלמי הוא דחייב בעירובי חצרות אבל בעירובי תחומין דבר תורה הן, וטומנין החמין, אמר רבא מפני מה אפור אין טומנין בדבר המוסיף ואפילו מבע"י גזירה שמה ירתיח, בבין השמשות נלא גזרינן, דבבין השמשות סתם קדירות רותחות הן,

במה מדליקין פרק שני שבת

ואים לכו לערא לאקופי, שהיה אותו שוק שהספק צו מקום מעצר העיר לרצים והכנים לא היו יכולין ליכנס שם מפני טומאה ואריך להקיף דרך אחר ארוך: **אינא ידיע דאיסתוק עברה**, כהאי שוק מימיו שלא היה בית הקצרות גמור ולא יתן לפנותו: **לאן קינץ בן זכאי**, שחנן ועקרן לאחר גידולן:

מורמסי מרומא, הנזירות לשמרן בטרה. וגם הוא היה כהן כדאמרינן א) [בסופספת דפרה] (פ"ג) אס מה שעשו ידי שכמתי: **עזד איבו נמי הכי**, היה מקנץ תורממסי ומשליכן שם ונעשה נס ואף המת במקום שהוא שם וזיינו למקום הקצר הכי מפרש בפסיקתא דפרשת העומר ובסדר זרעים ירושלמי א): **הייב**, במעמד: **ונמנית**, הסכמת לדעתמו להיות מן המנין: **מפרכסות זו אס זו**, את שער חצרמה להיות נאה: **גל מעלמס**, כמת שגרקש בשור ונפל מומן הרבה: **בותני' עם חשכה**, שאס ימחר להזכירם מצעוד יום יפשעו ויאלמרו **עדיין יש שעות: עשרספ**, פירות האילן לקעודת שנת, שאף אכילת עראי של שנת קובעת למעשר כדאמרינן במסכת ז"ה (דף לז:) **בשנת עונג** אקריי מכל שהוא הוי עונג: **ערבסס**, ערובי ט' תחומין ותצירות, והני מרי שייכי למימרינהו בלשון שאלה דשמא כבר עשו אבל צנר לא שייך הדלקתם דדבר הנראה לעין הוא: **ספק חשכה**, כגון צין השמשות אין מעשרין את הודאי דמיקון מעליא הוא אע"ג דשבות בעלמא היא קסבר גזרו על השבות א"ל על בשה"מ: ואין **מוטניין אס הללס**, דהוי נמי שבות כדאמרינן במסכת ז"ה (דף יח.) דנראה כמתקן כלי: ואין **מדליקין אס הנרוס**, כ"ש דספיאק דאורייתא היא וזו ואין לרץ לומר זו קמני: **אבל מעשרין אס דומאי**, דלא דמי למתקן דרוב ע"גמה מעשרין הן: **ומערינן**, עירוב, ובגמרא פריך הא מנן לעיל עם חשכה ערבתם מקמי לדיהוי ספק: **וטומנין אס החמין**, נותנן בקופה של מוכין להיות חומס משתמר צהן אבל משחשכה ודאי אין טומנין צהן כדמפרש בגמ' **גמ' עם חשכה**, מצעוד יום הוא ויש שעות לעשר ולערב א): **בעירובי תחומין**, מיקון מעליא דאסמכותו רצנן תחומין אקריא ואפ"י תמלן דלמר תחומין דרצנן דאמרינן בעירובין (דף נ"א) ילפינן מקום ממקום ומקום מניסה כו', אבל עירובי חצרות חומרא בעלמא הוא ולא מיקרי שגיטה מעלייתא וספקא דבין השמשות שפיר דמי: צין השמשות קונה עירוב שהוא תחילת קדושת היום: **נאלל**, שאללו כלז או אדם: **שעירב עליו מצעוד יום**, הניח עירוב

לסוף התחום מצעוד יום ולא הספיק להחשיך ממש עד שנאלכל צין השמשות: **שניסס קנו עירוב**, דלגבי האי שנאלכל צין השמשות משוינן ליה ליליא ואמרינן כבר קדש היום צעוד העירוב קיים וקנה עירוב דהלכה כר' יוסי דלמר בעירובין (דף נ"ה) ספק עירוב כשר ולגבי דהאי שהונח עליו צין השמשות ונתקיים עד שחשכה משוינן לצין השמשות יממא ועדיין לא קדש היום כשהונח ונמלא שהיה שם כבר בשעת קניית עירוב: **בחרא ליקני**, זה שהונח עליו צין השמשות: **קמא לא ליקני**, שהרי נאלכל מצעוד יום: **ה"ג ספקא דרצנן היא**, כלומר הא מילתא דמספקא לן אי צין השמשות יממא או ליליא צמילתא דרצנן איתרע לן בעירובי תחומין דרצנן וכל ספקא דרצנן לקולא: **ה"ג אחר רבא מפני מה אמרו אין טומנין דבדר שאינו מוסיף הכל**, כגון למר ומוכין: **משחשכה**, כדתנן במתניתין וטומנין את החמין טעמא דספק חשכה הא ודאי חשכה אין טומנין וססת העמנה דבדר שאינו מוסיף הכל דלילו דבדר המוסיף הכל אפי' מצעוד יום אסור כדתנן בפ"ד (דף מו:) אין טומנין לא בגפת כו' גזירה שמה ימלא קדרתו שנלפטנה כשריאה להטמינה וירתיחנה תחילה ונמלא מבשל בשבת: **אי הכי צין השמשות נמי ניגור**, דהא שבות מעלייתא היא דהא איכא גזירה אסור דאורייתא ותנא דמתניתין אית ליה דגורו על השבות ביה"ש דקמתי אין מעשרין את הודאי: **רוסחוס הן**, שסמון לזיה"ש הוא מעצרים מעל האור וליכא למיחש לשמא נלטננה וירתיחנה:

פרק שני שבת

עבד איהו נמי הכי, מפר"ת כמו יעקב אבינו ותיקן מילתא: **כל היבא דהוה קשי טהריה**, כדאיתא בגדה בפרק האשה (דף ס"א, וס) דתניא אמר רבי יוסי צן שאול מעשה בסלע שהיו מחזיקין זה טומאה כו' אמר לכו הביאו לי סדינין הביאו לו ושראן צמים ופרסו עליו מקום טומאה לח"א

מקום טהרה נגזו: **לא קשיא כאן בעירובי תחומין כו'**, נראה לר"ת כפירוש הקונטרס דבעירובי תחומין מחמירין משום דלית להו סמך מן המקרא וכן פרי"ח וכן יש צירושלמי א) וכן משמע בפרק מי שהזליאורו (עירובין דף מו: וס) גבי הא דקאמר הלכה כדברי המיקל בעירובי רב פפא אחר אליטריך סד"א ה"מ עירובי חצרות אבל בעירובי תחומין אימא לא ומעיקרא היה מפרש ר"ת דעירובי חצרות ממירי טפי דאין מערצין אלא צפת כדמשמע בפרק הדר (ס"ד וס) ע"ה: ונחלוץ (ש"ס דף פ"א, וס) אבל בעירובי תחומין מערצין בכל דבר חוץ ממים ומלא א) ואין נראה דהא ר"מ ס"ל דתחומין דאורייתא בפרק כלל מערצין (ש"ס נ"ה) ואפ"ה אית ליה בזהר"ט דעירובי חצרות צפת ובעירובי תחומין מערצין בכל דבר דלא אשכחן דפליג ר"מ אסתם משנה דבכל מערצין וטעמא דמקילי בתחומיים דלא צעי פת משום א) דאין מערצין אלא לדבר מזה"ל:

נאכל עירובי משחשכה, לאו דווקא וה"ה לא נאכל:

שניהם קנו עירוב, פירש בקונטרס דרבא פריש

בעירובי תחומין וכן משמע בלשון לא וערב"ה ואע"פ דספק חשכה אין מערצין עירובי תחומין ה"מ לכתחילה אבל דיעצד כשר כר' יוסי דלמר (עירובין פ"ג דף נ"ה) ספק עירוב כשר וקשה לרש"א דר' יוסי לית ליה תסס גבי נפל עליו גל או נשרף או תרומה ונטמאה"ל ספק עירוב [כשר] אלא משום חוקה' כדתנא איתסם בזה"א (דף נ"ז) כינא אמר רבי יוסי ספק עירוב כשר כו' אבל בסקפ שאינו מוסיף (מה) נאכל צין השמשות לא מכשר ומפר"ת דהכל מיייר בעירובי חצרות" וכן פרי"ח וכן מוכח בסוף הדר (ש"ס דף ע"ו) ואל" אשכחן נמי דלאו חוץ לעיר קאמר כמו לא ושכור לנו פועלים (ב"מ דף פ"ב, א' א'):

רבי

השמשות ליליא הוא קמא ליקני בתרא לא ליקני בין השמשות ספקא הוא א)וספקא דרבנן לקולא: א) (ואמר) רבא מפני מה אמרו א)אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה גזרה שמה ירתיח אמר ליה אביי אי הכי בין השמשות נמי ניגור א"ל סתם קדירות רותחות הן ואמר רבא מפני

שעשו אנשו טבריא ואסרו להן רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום, ועמד לנו מדבר זה [נ"א] והסגנו מן המאמר הזה) כי הגפת וחובל לכל דבר שהוא מוסיף הבל, לא נכשר הטמנה בהם ואפילו מבעוד יום, ואן אלהבן אליאבם וכל דבר (שמוסיף) (שאינו מוסיף) הבל פי אלאחראה אנמא אבאחו אלהטמנה בהם מבעוד יום [אנמם התבן היבש וכל דבר שאינו מוסיף הבל אינו אסור בהטמנה בהם מבעוד יום] אבל משחשיכה אסור, הרי סכאן אמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום ואין טומנין בדבר שאינו מוסיף משחשיכה, כי העת שאסור בו הטמנה בגפת ובובל בו בעת עצמו אמור אבל טומנין בהם יבשים, ואי אפשר להיות משחשיכה מפני שאמור אין טומנין בתחילה בשבת, ולא יתכן להיות אלא מבעוד יום, ואעפ"כ אסור דבר שהוא מוסיף ולא התירו אלא דבר שאינו מוסיף, ואם היה דבר שאינו מוסיף מבעוד יום הוא שבוחר מכלל משחשיכה אסור.

שעשו אנשו טבריא ואסרו להן רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום, ועמד לנו מדבר זה [נ"א] והסגנו מן המאמר הזה) כי הגפת וחובל לכל דבר שהוא מוסיף הבל, לא נכשר הטמנה בהם ואפילו מבעוד יום, ואן אלהבן אליאבם וכל דבר (שמוסיף) (שאינו מוסיף) הבל פי אלאחראה אנמא אבאחו אלהטמנה בהם מבעוד יום [אנמם התבן היבש וכל דבר שאינו מוסיף הבל אינו אסור בהטמנה בהם מבעוד יום] אבל משחשיכה אסור, הרי סכאן אמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום ואין טומנין בדבר שאינו מוסיף משחשיכה, כי העת שאסור בו הטמנה בגפת ובובל בו בעת עצמו אמור אבל טומנין בהם יבשים, ואי אפשר להיות משחשיכה מפני שאמור אין טומנין בתחילה בשבת, ולא יתכן להיות אלא מבעוד יום, ואעפ"כ אסור דבר שהוא מוסיף ולא התירו אלא דבר שאינו מוסיף, ואם היה דבר שאינו מוסיף מבעוד יום הוא שבוחר מכלל משחשיכה אסור.

לד.

עין מושפטי נר מצוה

קבב א מיי פ"ה מהל' שבת הל' ג סנה עשין וא' טושי"ע א"ח ס"י רס

ס"ב:
קבב ב מיי פ"ד מהל' שנת הל' ד ופ"ה הל' ג ופכ"ה הלכה טו סנה שם טושי"ע א"ח ס"י רסא ס"א:
קבב ג טושי"ע א"ח ס"י רס ספף ב:

קבב ד מיי פ"א מהל' עירובין הלכה כ"א סנה עשין דקננן א' טושי"ע א"ח סימן רסא ספף א וס"י ש"ג ספף ג וס"י מנו ספף ב:

קבב ה מיי פ"ו מהל' עירובין הלכה יג טושי"ע א"ח סימן ש"ג ס"ב:
קבב ו מיי פ"ד מהל' שנת הלכה ב סנה לאון סה טושי"ע א"ח ס"י רט ס"א:
קבב ז טושי"ע א"ח ס"י ש"ח ספף ד:

❧

מוסף תוספות

א. הסתייגו', שבלע לפי שהיה דך ותיחוחו, מוס' נדה ס"א, דף מ"קס, ב. מוקי הא דספק חשכה בעירובי חצרות אבל עירובי תחומין דבר תורה הן, מוס' הל"ש, ג. הקילו חכמים לערב בכל דבר ומנין דלא משתבח גבי פת ומבשל ממצות מוס' הל"ש, ד. אלא אנב וירשא נקטיה, מוס' הל"ש, ה. דמשמע ל"י צא חוץ לעיר, מוס' הל"ש, ו. ספק מבעי"י ספק משחשכה, מוס' הל"ש, ז. א]קיים יהי בין השמשות, מוס' הל"ש, ח. שיכול לערב אותן ביה"ש, מוס' הל"ש, אכל בעירובי תחומין דחמירי לא קנו, מוס' עירובין עו, ד"ה עטיס, ט. דמיייתי הא מילתא אעירובי חצרות, מוס' הל"ש, י. דקאמר צא וערב עלינו, מוס' עירובין עו, ד"ה עטיס, י"א. והיינו צא מהבא, מוס' הל"ש, י

❧

רב נסים גאון

[אמר ראבה] מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום כול', ואמר ראבה מפני מה אין טומנין אפילו בדבר שאינו מוסיף (מה) שחשכה) [משחשכה], דבר המוסיף הוא הנוכח [נ"א] הס המוניינים בבמה טומנין [לקסון טו] גפת וחבל ומלא וסיד וחול, ודבר שאינו מוסיף, תבן וזוגין ומוכין ועשבים בזמן שהם יבשים, ומה שהתירה המשנה מהטמנה מבעוד יום אבל בשבת לא, כמו שאמרה ספק חשיכה ספק אינה חשיכה טומנין את החמין, אבל ודאי חשיכה אין טומנין [את החמין] כלל, ואפילו בדבר שאינו מוסיף, ופירושו דילה בתוספתא [פרק רביעי] אין טומנין את החמין בתחילה [בשבת], ובסוף פרק כמה טומנין [דף נ"א] תנו רבנן אע"פ שאמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף כו', ולפי שהיתה הטמנת החמין [בתחלה] בשבת אסורה מכל צד, למדנו ראייה מזה על דבר המשנה שאמרה אבל טומנין בתן יבשין, שכן אלא מבעוד יום ערב יבש, ב"א: בערב שבת מבעוד יום, ואפילו הכי הרי אמרו אין טומנין (כו') לא בגפת ולא בובל כו', ובפרק בירה [דף ט"ז] אמרו אמר רב חסדא מבעשה